

Elli Gaspasiani Strozze oratio ad Sanctissimū ac Beatissi-
 mum dñm nřm dñm Innocentium Octauū pont. max.
 Magnū mihi munus ab īmortali deo Beatissime pa-
 ter oblatū esse video q̄ hac potissimū tempestate vna
 cum his clarissimis collegis meis hanc augustam vr-
 bem: hoc sacrum conciliū legatus adierim. vbi sanctitatem tuā
 atq; hos venerandissimos 7 sapientissimos fratres tuos: quos
 videndi sūmo desiderio detinebar: coram intueri atq; alloqui
 possim. Nec tñ minus oneris iniunctum esse mihi sentio: cum
 ego nulla eloquētia p̄ditus: 7 vir vllis lřarum studijs īmbu-
 tus: atq; ad hoc dicendi genus in exercitatus: ac penitus info-
 lens: in hoc frequēti s̄simo celeberrimoq; doctissimoz hominū
 confessu verba facturus sim: quoz complures excellenti facun-
 dia insignes: ex longinquis orbis terrarū partibus ad offeren-
 dum atq; exhibendū Sanctitati tuę obsequiū: a regib; ac prin-
 cipibus suis missi confluerunt. Quamobrem nō parua mihi
 dubitatio suboritur: 7 vtrū hoc munere gaudere: an potius cō-
 tristari debeam nescius: huc atq; illuc mētis incertus ago: ve-
 reoz cum maximis de rebus orationem hic habiturus sim: de
 te scilicet: quem christi vices in terris agentē: 7 videmus: 7 con-
 firmur: 7 colimus. Vereoz inquā: ne quid maiestate tua: 7 hu-
 ius eruditissimoz virorum corone cultissimis aurib; indignū
 mihi excidat: quod oēm voluptatem meā quam venerabilis ac
 iucundissimus conspectus vester nobis affert: animo perturba-
 re possit. Sed cātus est amor meus in optimū ac magnanimū
 ducem meū Herculem: tanta est obseruantia 7 fides: ut nihil
 tam arduū: nihil tam difficile excogitari possit: modo ad eius
 beneficiū ac dignitatem spectat: quin ego illud omni studio ac
 diligentia protinus aggredi atq; exequi contendā. Ecce ad
 hoc beatissime pater tua singularis humanitas: 7 incredibilis
 ac prope inaudita mansuetudo: vestraq; venerādissimi patres
 sūma benignitas 7 sapientia: quos ego attentissime audiētes

Pag 303
 7

in me oia cōuertisse animaduerto. Quibus inducor ut sperem
me facile a vobis veniam impetraturū: si ea quę a principe nro
nobis mandata sunt: a me/cui parere necessariū fuit: fortasse
minus eleganter ac min⁹ ornate q̄ hic locus rei dignitas po/
stulabat/explicabunt. Nos igitur Innocenti Octauē pontifex
marime: nos inquā Ferrarienses tui ad te venimus: ab Illu/
strissimo principe nro filio ac seruo tuo dilectissimo: duce Ver/
cule: si delissimo apostolicę sedis vicario missi: ut eius nomine
sacratissimos pedes tuos cū omni officiosa veneratiōe primū
exosulemur atq; adoremus. Deinde ut in ista tui pontificatus
electione tibi atq; vniuersę christiane religioni plurimū gratu/
lemur. Quę cum anno superiorē ob ingentem iacturā ex interi/
tu clementissimi ⁊ p̄terna cōmendatione psequendi Sixti pon/
tificis factam: grauiter pturbata ⁊ afflictā fuerit: te postea talē
tantūq; successorē ac rectorē feliciter sit adeptā: in cuius egre/
giā virtute dei populus merito ꝓquiescere ac bene sperare pos/
sit. Necnō ut tibi referamus eum ipsum Herculem p̄romptū ac
paratū esse ea oia beatitudini tuę p̄stare: quę tu ipse ad verā
fidelēq; obedientiā pertinere arbitrat⁹ fueris. Postremo ut vo/
bis prudētissimi atq; omni laude digni patres: ingentes grās
agam⁹: qui cęlitus inspirati hūc sapiētissimū religiosissimūq;
principē ad Romanę sedis molem sustentandā: vestro solertis/
simo iudicio eligendū censuistis: sumaq; rōne ⁊ magno cōsilio
electū ingenti cōcordia p̄firmastis. Nihil certe duci nro: qui ⁊
prudētissim⁹ ⁊ iustissim⁹ est: ac tibi omnino beatissime p̄ de/
ditissimus: nihil inquā aut gratius aut optabili⁹ euenire po/
tuisset: q̄ ut Romana sedes ad gubernādos greges suos te pa/
storem adipisceret: quē ipse iam pridē Neapoli adolescēs: cum
tu quoq; ī etate iuuenili adhuc esses: apud magnanimū ⁊ glori/
osissimū regē Alphonsū viderat ⁊ cognouerat: ⁊ ob p̄clarā
patrię generisq; nobilitatē: atq; ob insignem mox elegantia: ⁊
egregiā p̄stātis ingenij p̄mptitudinē sūmo studio dilexerat.
Deinde virū iam factū ⁊ religiōis bonore insignitū: fama late

de tuis clarissimis virtutibus crebrescete: mirum in modum amavit:
 coluit: venerat? est. Et cum te doctissimum: integerrimum: bonorum
 omnium fauorem: malorum hostem acerrimum: fidei nostrae propugnatorem: ac
 defensorum eximium intelligeret: in eam demum opinionem venerat: ut
 te beati Petri: quod vite laudatissima ratio pollicebatur: quicquid suc-
 cessorem futurum: et sibi persuaderet: et cuperet. Illi igitur opinioni
 et voto cum deus optimus maximus ecclesie sue atque omnibus populis
 christianis prospiciens: annuisset: et cum iam nonnullis rumoribus ad nos
 perferret: te aut creatum: aut sine dubio creandum pontificem esse:
 ipse ingenti voluptate affectus vehementer letabatur: ac certiozem
 famam de tuis secundis rebus avidissime prestolabatur. Sed postquam
 nostrorum litteris ab urbe relatum est: te patrum suffragiis ad istius su-
 preme dignitatis fastigia elatum: quem prius secum mente concepe-
 rat: gaudia primum effudit: nihilque ab eo pretermissum est: quod
 ad iocundissimam pro pontificatu tuo hilaritatem declarandam per-
 tinere videret. Id vero in verbis atque opibus nostris ita factitatum
 fuisse: non modo ex aliorum sermonibus me accepisse: verum etiam ex-
 cutum esse testari possum. Nam cum flaminie provincie: quem duci
 nostro parem: mihi commisit iam pridem presuerim presumque: illi litteris
 ac mandatis obtemperans: ea omnia que tante leticie magnitudo po-
 scere videbatur: accuratissime fieri iussi: et solemnibus immortalis
 deo supplicationibus habitis: letisque hominum exultantium clamoribus:
 ubique tuum sacrum nomen inuocantium: necnon festiuis omnium templo-
 rum sonis: et crebris die noctumque per vias ignibus accessis: studia
 nostra et mirificos in te animorum nostrorum affectus atque ardores aper-
 tissime demonstraui. Superfluum est sanctissime per ea nunc
 a nobis hoc in loco commemorari: quem principum Estensium fami-
 lia: toto terrarum orbe celeberrima: multis in locis: variis tempo-
 ribus: non paruis sumptibus: innumeris laboribus ac piculis su-
 is: ad commoditatem ac decus ecclesie Romanae: summorumque
 pontificum: et pace: et bello magna cum fide gesserit. Plurima
 quidem sunt: ac per omnes terrarum plagas iam pridem diuul-
 gata: atque omnibus ferme vobis audita sepius: et cognita.

Quę si p̄ seriem suā digesta verbis complecti ⁊ in mediū afferre voluerim? longiore orōne nobis opus erit. Sed cauendum est ne humanitatibus vestris importune abutamur: ne ue illas diu singula persequi cupimus: inepte defatigemus. Habenda est p̄terea t̄pis ratio: ut his: si qui aliqd post nos dicturi sunt locum quoq; suū relinquamus. Ad eorū x̄o fidem quę nūc consulto relinquimus: hoc vnū referre satis erit: plurimos pontifices Romanos huius gentis virtutē ac merita sepe numero et sapientissime pensantes: multa illi ⁊ magna: grata ⁊ larga manu: pie ac liberaliter indulxisse. Qd etiā apertissime testantur illa amplissima Bonifacii p̄cessoris quondam tui priuilegia in Ferrariensi foro prope aureā Alberti Marchionis statuum: marmoreis tabulis insculpta: de quib; in Bozia de nostra ad ipsius pontificis laudem sic a me dictum est:
Parte alia Albertus grati memorabile donum: Pontificis populo ostendit: concessaq; pura: Parietibus templi sacris affixa leguntur.
Nemo igitur mirari debet: cum Estensis domus ecclesię romanę amicissima semp fuerit: ⁊ cum eius impio libentissime ac fidelissime semp paruerit: si nō nunq; bellico tumultu per Italiā exercitato: sūmi pontifices his quę diximus diligentissime p̄sideratis: principū nostrorū curā sibi suscipiendā ⁊ urbem Ferrariā ab iminentibus hostilium armorū periculis p̄tendā putauerunt. Fuit illa urbs longo iam tpe Romanorū pontificū gratū ac fidele hospitium. Quoties autē ⁊ qui ex illis/supiorib; t̄pibus ad eam amicissime se cōtulerint: longū quidem esset nūc recensere: p̄sertim cū oīo mea occupatissime sanctitatis tuę: ⁊ horū venerandissimorū patrū atq; omnium hic astantiū rōne habita: ea quę necessaria sunt carptim astringēdo: ad breuitatē omnino spectare debeat: reticendū tñ nō censeo mea memoria duos gloriosissimos pontifices cum maximo p̄latorū agmine Ferrariam venisse: atq; illic cū ingenti totius populi Ferrariēsis ac principū nostrorū lētitiā honorificētissime susceptos fuisse. Di

aut fuerit felicissime recordationis Eugenius ac Pius. Quorū
 Eugenius Nicolao Marchione principe optimo ac liberalissi-
 mo ⁊ huius Herculis de quo loquimur patre imperāte: ad nos
 accessit: ibiq; Italarum gentiū exterarumq; nationū publicū ⁊
 generale cōciliū habuit. Cui etiam Johannē illum paleologū
 Constantinopolitanū Imperatorē cum ingenti nobiliū greco-
 rum multitudine: vir dum puer interesse memini. Atq; Pius
 indicto Mantuę cōcilio: cum ab v. be. pfectus ferrariam diuer-
 tisset: a Bosio duce: ut eius principis mos ⁊ cōsuetudo semper
 fuit: in eūdo ac redeūdo magnifice ac splendidissime acceptus
 est. De Bosij ho laudib; si pauca loquimur: neq; satis officio
 nostro fecerimus: neq; eius dignitati ac meritis: ut equū esset:
 paria rependem;. Et multa dicere neq; locus neq; tempus pa-
 titur. Quapropter ab illius felicissimis manibus venia petita
 quod reliquū est in causa nūc breuissime peragemus. Hoꝝ pon-
 tificum quos modo cōmemoravi ad urbem nostrā aduētus in
 rem inconsultā ac penitus ab omni rōne alienā me pene impu-
 lit. Mecū enim tacitus aīo voluebam: quod nūc palam pferre
 cōstitui: Num scilicet nobis optandū esset: ut maxim; ille mū-
 di atq; omniū rerum cōditor ⁊ moderator: pro ineffabili beni-
 gnitate sua hoc nobis munus largiret: ut tibi quoq; ferrarię
 tuę nunc videndę: sūma cupiditas inijceret: vbi ducis Hercu-
 lis beniuolentiā in te singularem: ⁊ incredibile obseruantiam
 prospiceres: ac vere illius regiā cunctis in rebus magnanimi-
 tatem tua sanctitas experiret: eūq; nō armis modo ⁊ artis bel-
 licę gloria insignē iudicares: verū etiā pace plurimi faciendū:
 prudētiaq; ⁊ iusticia: necnō pietate: ac religione: multisq; alijs
 p̄stantissimis virtutib; excellentē animaduertes: dignūq;
 censes quē omnibus maximis beneficijs ob eius ingētia me-
 rita tua liberalitas prosequeret. Hęc equidē mecū cogitabam:
 quę tu ferrariā nunc accedēs: ⁊ ab oībus intelligere: ⁊ ipse co-
 ram intueri potuisses. Et p̄ deum īmortalem: quorsum tam in-
 tempestiua ⁊ tam inepta cogitatio! Quid peto! Quid cupio:

Admirū ego parum pensi ⁊ considerationis habuisse iudicari de
berem: si hoc in nostris mentibus consiliū nūc inherere delide-
rare. Ad enim beatitudinē tuā a satis longa ⁊ piculosa egro-
tatione: vix dum etiā conualescentē: multisq; ac varijs ⁊ vgen-
tibus negotijs occupatā: ad vllam ex vbe pfectionē nunc ad-
hortari decet: qđ postea rebus cōpositis ⁊ ad meliozē tranquil-
liozemq; statū redactis: a nobis erit sūmo studio atq; omnib;
votis erpetendū. Sed ne sermonē meum latius vagari sinam:
přfertim cum breuitati studere proposuerim: vnde initiū sum-
pserat: eo nūc reuertat oratio. Gratulamur itaq; tibi vebemen-
ter sūme atq; optime pontifex: te omnipotētis dei nutu: ac me-
ritis tuis in ista sanctissima ⁊ gloriofissima sede collocatum:
quę nō facile iudicari pōt: an plus tibi sublimitate sua dignita-
tis attulerit: q̄ tu illi ob egregias virtutes tuas addideris. Ni-
hil enim tam p̄clarū: nihil tam singulare nobis proponere va-
lemus: qđ ad doctrinā ⁊ ad gubernandā rempub. christianam
spectet: quā id ī beatitudine tua plurimū excellere: ⁊ copiosis-
sime supereminere videamus. Nec sane hoc de te īmerito dici
pōt. Lucifer iste matutinus mirificū splendorē ac celeste iubar
secum afferens: radijs suę claritatis ante oculos nros effulsit.
Vobis quoq; plurimū gaudemus: cum dñs oues suas pacifico
fidelis: prudentissimo: ac vere innocenti pastori cōmiserit: qui
eas diligēter ⁊ egregie custodire: ac regere sciat: velit: possitq;
Qđ cum ita sit: nemo pfecto dubitare debet dei populi his an-
nis atrocib; bellis crudeliter agitatū: consilio atq; opera ⁊ ope-
tua: placida postbac optatissime pacis tranquillitate fruiturū.
Et cum vniversę nationes: ⁊ cuncti reges: atq; populi Roma-
nis legibus ⁊ maiestati tuę parentes: igratiā: honores: benefi-
cia: cōmoditates omnis: ab ista tua singulari ⁊ incredibili be-
nignitate se facile consecuturos putent: vnus est inter ceteros
Hercules dur: quem maior; insignis gloria: ⁊ ut ante diximus:
certissima semp erga Romanā ecclesiā fides: quem ipsius plu-
rima ⁊ p̄stātissima pace ⁊ bello spectata virtus: necnō anim;

iussis tuis semper obsequentiſſimus: beatitudini tuę plurimū
 cōmendent: eum nūc tibi persuadeas tuis sacris genib⁹ aduo/
 lutum: ac supplicem rogare: ut inter fideles ac deditiſſimos ſu/
 os tua ſanctitas ipſum admittere: ac fouere: ⁊ ptegere digneſt.
 Quicqd p te opum: quicqd auctoritatis: quicqd gratię: quic/
 quid dignitatis: quicqd glozię conſequet: cum ipſe etiā tuus
 ſit: id omne rebus tuis acceſſurū certo ſcias. Hoc ſi feceris: qđ
 te facturū omnino explozatū habemus: ⁊ ipſum ducem Hercu/
 lem cum magnanima ⁊ excellentiſſima cōiuge: ⁊ eius liberos:
 egregia quidē indole p̄ditos: ⁊ iam nunc p paternę virtutis
 veſtigia incedentes: atq; oēm illā adeo illuſtrē familiā Eſten/
 ſem: ⁊ illos qui ab ea nūc ſunt: ac poſteros eius oēs: ſimul cum
 Ferrarienſibus tuis: ⁊ cum vniuerſis populis Eſtenſi imperio
 ſubiectis: ac beatitudini tuę plurimū affectis: ęterna tibi obli/
 gatione deuincies. Nec minus tibi nos debere putabimus: q̄
 optimis atq; obſeruandiſſimis dñis fideles ſerui: ⁊ q̄ cariſſi/
 mis parentibus amātiſſimi filij debeant. Hunc igit̄ talem tan/
 tumq; p̄ncipem: atq; adeo tibi deditū: benigniſſime pater: ut
 ipſe conſidit: humanitate tua cōplectere. Nec paruę glozię tibi
 futurum putaueris: te in eum beneficia tua cōtuliffe: quem me/
 ritorum erga ſe tuorū nunq̄ aut imemorem aut ingrātū fore:
 eius nomine beatitudini tuę pollicemur. Hęc corā Sanctitate
 tua in hoc clariffimo tot illuſtrium viroꝝ cōuentu breuiter
 a me dicta ſint: quę magnifici atq; eloquentiſſimi collegę mei:
 grauiore quidem et magis culta oratiōe faciūdius ⁊ elegantius
 explicare potuiſſent. Sed ego: ut ante dictū eſt: optimi p̄ncipi/
 ſis noſtri mādatis parens: ad hūc locum acceſſi: ne ſcilicet in/
 obedientię crimen incurrerem: neue reſuſatio mea laborē poti/
 us ſubterfugere voluiſſe: q̄ vllam rei difficultatem pertinuiffe
 ſe iudicari poſſet.

Diri.

Me
 1278

